

EUROPSKA ISKUSTVA DOBRE PRAKSE ZA ODRŽIVO UPRAVLJANJE PULSKIM FORTIFIKACIJAMA: MUZEJ HIDROAVIONA U TALLINNU I OBALNA UTVRDA SUOMENLINNI U HELSINKIJU

Kako vrijednu baštinu pretvoriti u novi izvor blagostanja za lokalnu zajednicu

Gregory Ashworth sa Sveučilišta u Groningenu, na nedavno održanom skupu u Krakowu istaknuo je važnu ulogu baštine u naglašavanju lokalnih specifičnosti, kreiranju identiteta i brendiranju, poticanju socijalne inkluzije i kohezije, ali i razvoju baštinskog turizma koji kroz kreativnu interpretaciju povijesti i urbanu regeneraciju može znatno doprinijeti blagostanju lokalnog stanovništva, povećanju zaposlenosti i održivom razvoju

Piše Nataša UROŠEVIĆ

O bilježavanje stote obljetnice Prvog svjetskog rata, kao i četvrt stoljeća od pada Berlinskog zida jedinstvena je prilika za promišljanje zajedničke povijesti, nasjeda i vrijednosti koje dijelimo s ostalim europskim narodima. Prošlogodišnjim pristupanjem Hrvatske Europskoj uniji otvorile su se i nove mogućnosti valorizacije vrijedne vojne i fortifikacijske baštine u okviru europskih projekata prekogranične suradnje i raznih kulturno-turističkih inicijativa koje nekadašnju arhitekturu rata pretvaraju u prostore promicanja civilnih inicijativa, kulturne suradnje, mira i interkulturnog dijaloga.

Strategija Europa Nostra

O važnosti pravilnog vrednovanja zajedničkog europskog nasljeđa i pozitivnim ekonomskim, društvenim i okolišnim učincima ulaganja u baštinu raspravljalo se na okruglom stolu, koji je u okviru europskog projekta "Cultural Heritage Counts for Europe" održan u Krakowu krajem listopada.

Muzej hidroaviona u Tallinnu

rije u novi izvor blagostanja za lokalnu zajednicu, ukazuju poljski stručnjaci. Suradnjom na evropskim projektima, poput prekoogranične kulturno-turističke rute Baltičkih fortifikacija, revitalizirane su i za kulturne, turističke i znanstvene svrhe prenamjenjene fortifikacije od Poljske i Njemačke do Litve i Rusije, čime je ujedno dana nova dimenzija zajedničkoj europskoj povijesti i nasljeđu. Na sličnom projektu valorizacije fortifikacija bivše Austro-Ugarske u okviru programa Forte Cultura sudjeluju brojni partneri iz zemalja Srednje Europe, a uskoro bi im se mogla pridružiti i Hrvatska.

Suvremeno korištenje i tumačenje prošlosti - najkrća je definicija baštine, ukazao je na skupu u Krakowu poznati stručnjak Gregory Ashworth sa Sveučilišta u Groningenu, istaknuvši važnu ulogu baštine u naglašavanju lokalnih specifičnosti, kreiranju identiteta i brendiranju, poticanju socijalne inkluzije i kohezije, ali i razvoju baštinskog turizma koji kroz kreativnu interpretaciju povijesti i urbanu regeneraciju može znatno doprinijeti blagostanju lokalnog stanovništva, povećanju zaposlenosti i održivom razvoju.

Priznanje Europe Nostra

Zbog stalne opasnosti od ratnih sukoba kroz povijest, sve europske zemlje imaju razvijenu vojnu i fortifikacijsku arhitekturu, koju danas koriste za nove, civilne, kulturne, znanstvene i turističke svrhe. Primjer dobre prakse nude baltičke zemlje, koje su kontroverze iz zajedničke povijesti i vrijednu baštinu pretvo-

Studenti i nastavnici pulskog Sveučilišta trenutno, u okviru europskog projekta ADRIFORT aktivno promišljaju modele valorizacije i održivog upravljanja pulskim fortifikacijama

Pred helsinskiom katedralom

stor, uz brojne autentične eksponate, koji uključuju ratne brodove, podmornice i hidroavione, svjedoči o dugom kontinuitetu estonske pomorske povijesti. Najzanimljiviji eksponat u muzeju svakako je podmornica Lembit, jedna od dvije podmornice Kalev klase izrađene u Republici Estoniji, koje su služile u

estonskoj i sovjetskoj mornarici. Plovilo koje je nakon napada Njemačke na SSSR u lipnju 1941. pridruženo Sovjetskoj baltičkoj floti, ujedno je jedini preostali ratni brod predsjovjetske Estonije i baltičkih zemalja. Cijeli je postav muzeja i osmišljen oko podmornice, koja je na sidrištu pred današnjeg muzeja bila

do 2011., kao najstarija još uvijek plovna podmornica na svijetu! Rekonstrukcija bivših devastiranih hangara i muzejsku atrakciju, koja je ujedno označila i početak regeneracije zapuštenе vojne zone u gradskoj luci, bila je središnji dio projekta Tallinn - Europska prijestolnica kulture 2011. Tada je, u sklopu projekta "Kulturni

kilometar" i započela preobrazba bivše vojne baze u kulturnu četvrt.

- Sljedeći korak bit će

proširenje muzejskog pro-

stora na obližnje kasarne. Najveći problem biti će naći pogodnu novu funkciju za bivši zatvor Paterei, koji je u lošem stanju i ima traumatičnu povijest i negativne asocijacije za lokalno stanov-

Jedinstvena pulska povijest i veze s europskim susjedima

Mogu li danas pulsku luku oživjeti kulturno-turistički projekti poput onih u Tallinnu i Helsinkiju, planirani i finansirani uz pomoć europskih partnera i svjetskih baštinskih organizacija? Je li na Katarini ili Hidrobazi, na kojima je u danas sačuvana infrastruktura nekadašnjih hidroavionskih luka, moguće izgraditi muzej sličan onom u Tallinnu ili urediti stalni postav ronilačko-diverzantske opreme i tehnologije? Može li otočić Sv. Andrija used pulsak jaljeva, na kojem je izgrađena jedna od prvih pulskih tvrđava, umjesto neuglednog odlagališta brodskih sekcija, postati atraktivna turističko-rekreacijska zona s muzejom u kojem će posjetitelji moći čuti o sudbinama nekadašnjih hidroavionskih luka?

Pulska je povijest jedinstvena i ujedno nas povezuje s europskim susjedima, koji mogu biti partneri u takvom projektu valorizacije zajedničke baštine.

Hidrobase na Puntiželi

Nevrijemljivo. Estonija ima obilje vojne baštine, glavnina toga je iz 20. stoljeća, vezana za Prvi i Drugi svjetski rat, te trgovacke luke između Rumeđe i Skandinavije, svjedoči i izvrsno očuvana i održavana starogradska jezgra, koja je upisana na listu Svjetske baštine.

Na UNESCO-ovoj listi

Potrebna su daljnja istraživanja i otvoreni smo za sve vidove suradnje, najavila je Riin Alatalu, ekspertica za kulturnu baštinu estonskog Ministarstva kulture. O multikulturalnoj povijesti ovog prekrasnog hanetskog grada, oduvijek važne

trgovacke luke između Rumeđe i Skandinavije, svjedoči i izvrsno očuvana i održavana starogradska jezgra, koja je upisana na listu Svjetske baštine.

Preko puta Finske žaljeva, na samo sat i pol vremena ugodne vožnje trajektom, na ulazu u Helsinski smjestila se još jedna pomorska baza, koja je zbog svoje neobične dubbine postala ujedno i simbol finske multikulturalne povijesti. Otok-tvrđava Suomenlinna najveća je obal-

na koje bi se mogao kvalitetno valorizirati i pulski fortifikacijski krajolik, služi se naši sugovornici. Smještena i sama u pograničnoj zoni intenzivnih kulturnih dodira, razmjena i migracija, nakon što je 1850. izabrana za glavnu austrijsku ratnu luku i pomorsku bazu, Pula je s južnoistarskim priobaljem prošla nagli proces urbanizacije i modernizacije koji je jedan od najstarijih europskih gradova u samu pola stoljeća pretvorio od stoljećima zapuštene malarične provincije u multikulturalnu europsku metropolu. O tom dinamičnom procesu, naglo prekinutom izbijanjem Prvog svjetskog rata, svjedoči i rematljivo dobro očuvana vojna arhitektura i fortifikacijska baština, jedinstvena u širem mediteranskom i europskom kontekstu, koja danas čini posebnu kategoriju kulturnog krajolika iznimne vrijednosti.

Fortifikacijska baština Pule

Studenti i nastavnici pulskog Sveučilišta trenutno, u okviru europskog projekta ADRIFORT aktivno promišljaju modele valorizacije i održivog upravljanja pulskim fortifikacijama, o čemu je bilo govorilo i u Krakowu. Provedena istraživanja ukazala su na velik potencijal korištenja vrijedne europske i svjetske kulturne baštine i zajedničke multikulturalne prošlosti u lokalnom i regionalnom održivom razvoju. Lokalno stanovništvo, posjetitelji i stručnjaci služu se da Pula, osim burne prošlosti i povijesnih diskontinuiteta koji su rezultirali karakterističnom multikulturalnošću i različitim kulturama sjecanja, čini posebnom upravo jedinstvena urbana matrica i velika koncentracija spomenika iz antičkog, venecijanskog i austrijskog razdoblja, za koje međutim još uvijek nisu pronađeni optimalni modeli zaštite i održivog korištenja. Sustavno obrazovanje i razvoj svijesti o vrijednosti kulturne baštine zasigurno će doprinijeti i njenom kvalitetnijem vrednovanju, što bi u konačnici moglo rezultirati i uvrštenjem na UNESCO-vu listu kulturne baštine ne samo antičkog, već i austrijskog razdoblja, koja to zbog svoje jedinstvenosti i universalne vrijednosti nedvojbeno zaslužuje.

Proširenje pomorskog muzeja u Tallinnu

Hidrobase na Puntiželi